

**МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ
ЖӨНІНДЕГІ КОНФЕРЕНЦИЯДА СӨЗ СӨЙЛЕДІ**

2026 жылғы 17 шілде
ҚХР, Шанхай қаласы

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Дүниежүзілік жасанды интеллект конференциясының ашылу рәсіміне қатысты. Шанхайда өтіп жатқан дәстүрлі жиын биыл «Жарқын болашақ үшін жасанды интеллект саласындағы серіктестік» тақырыбына арналып отыр.

Мемлекет басшысы бұл конференция Қытайдың жасанды интеллект саласындағы айтулы жетістіктерін айқын көрсететінін атап өтті.

– Бүгінде дүние жүзіндегі жасанды интеллекттің зерттеушілердің жартысынан астамы – Қытай елінің өкілдері. ЖИ салыстырғанда патенттердің басым бөлігі қытайлық жанама мамандарға тиесілі. Ал елдің қарқынды инновациялық экожүйесі озық технологиялардың көптеген бағытында соны серпіліс жасауда, – деді Президент.

Мемлекет басшысы Дүниежүзілік жасанды интеллект конференциясында жарияланған «Барша адамзат игілігіне қызмет ететін ЖИ» тұжырымдамасына қолдау білдірді.

– Технологиялық прогресті баршаның игілігіне айналдыруға күш-жігер жұмылдырғанда осы ұсынылған қағидаттарды басшылыққа алған жөн деп санаймын. Келешектің келбетін өзара сенім мен ортақ мүддеге сай тығыз ынтымақтастық орнатып, серіктестік әрекет ететіндер айқындайды. Мен бұған көміл сенемін. Осы орайда Төраға Си Цзиньпин ұсынған «Адамзаттың ортақ тағдыры қоғамдастығын» құру туралы тұжырымдаманың маңызы зор. Қазақстан алысты болжаған бұл бастаманы жоғары бағалайды әрі жасанды интеллект дәуірінің оның өзектілігі артып келеді деп санайды, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Президент қазіргі Қытайдың даму стратегиясын айқындаған Си Цзиньпиннің көшбасшылық қасиеттеріне айрықша назар аударды.

— Біздің елде Си Төрағаны тарихи ауқымдағы біртуар көшбасшы деп есептейді. Оның парасатты әрі орнықты басшылығымен Қытай елі осынау дүрбелеңге толы, болжаусыз әрі қақтығыстардан көз аспаған әлемде жаңа табыстарға батыл қадам басып келеді. 2029 жылы қазан айында елдеріңіз Қытай Халық Республикасының құрылғанына 80 жыл толуын атап өтеді. Сексен жыл — бір адамның тұтас ғұмыры, ал Қытай оның жартысын саяси және экономикалық дүрбелендердің зиянды салдарымен күресуге сарп етті. Небәрі 40 жыл ішінде қарқынды дамыған Қытай зор табысқа жетіп, кедейлікті толық еңсерді және сан салалы экономикасы бар, әсіресе, жоғары технологиялар бойынша көш бастаған әлемдік державаға айналды. Бұл — Қытай Коммунистік партиясы мен оның білікті де бірегей жетекшісі, Төраға Си Цзиньпиннің еңбегі, — деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Президенттің пікірінше, ЖІ экономика, сауда және жаһандық өзара байланыстың болашағын айқындайтын, толыққанды инфрақұрылымы бар салаға айналып келеді.

– БҰҰ дерегіне сәйкес, жасанды интеллект инфрақұрылымына және онымен байланысты технологияларға салынған инвестиция жылына орта есеппен 47 пайызға өскен. 2033 жылға қарай жаһандық ЖИ нарығының көлемі шамамен 5 триллион долларға жетеді деп болжанып отыр. Демек, бір нәрсе анық: жасанды интеллектті басқару жүйесі кешенді сипатқа ие болуға тиіс. Ол жартылай өткізгіштер мен деректерді өңдеу орталықтарынан бастап этика, білім беру және адамның қадір-қасиетін қорғауға дейінгі бүкіл бағытты қамтуы қажет. Сонымен қатар

трансформация үдерісі геосаяси шиеленіс ушығып, ірі әлемдік державалар арасындағы сенімге селкеу түскен, жік-жікке бөлінген кезеңде жүріп жатыр. Өкінішке қарай, мемлекеттердің көбі қатығыстарға тосқауыл қоюға мән бермейді, есесіне оның салдарын жоюға күш-жігерін сарқа жұмсайды. Жасанды интеллект алдын ала ескерту жүйесін, превентивті дипломатияны, гуманитарлық көмек пен бітімгерлік әрекеттерді күшейту арқылы бізге осы қисынсыз түсінікті өзгертетін тарихи мүмкіндік беріп отыр, – деді Мемлекет басшысы.

Президенттің пайымдауынша, жасанды интеллект, ең бастысы, әділ әрі инклюзивті дамудың қозғаушы күші бола алады.

– Бірде бір ел жасанды интеллектіні тұтынумен шектелмеуге тиіс. Адами капиталы мен цифрлық инфрақұрылымын дамытып, институционалдық әлеуетін көтеруге кез келген мемлекеттің мүмкіндігі болуы керек. Бұл жерде әңгіме тағы да әділдік пен адалдыққа барып тіреледі. Жасанды интеллектіні экономика мен қоғам игілігіне пайдалану, сөйте тұра оны адамның саналы әрі қабілетті басқаруында қалдыру – баршамызға ортақ міндет. Сондықтан Қазақстан Дүниежүзілік жасанды интеллект саласындағы ынтымақтастық ұйымының құрылуын тарихи шешім деп санайды. Аталған ұйым ЖИ-ді басқаратын әмбебап құрылымның негізін қалайтынына сенімдіміз. Ол күллі адамзаттың өсіп-өркендеуі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ететін өзара тиімді серіктестік тетігі болуы қажет, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы бұдан кейін Қазақстанның жасанды интеллектті дамытудағы стратегиялық артықшылықтарына тоқталды. Президенттің пікірінше, еліміз технологиялық тоғысудың, цифрлық сауда мен халықаралық ынтымақтастықтың қарқынды орталығына айналу үшін мол әлеуетке ие.

– Энергетикалық ресурстардың мол қоры, аса маңызды минералдар кеніштері, заманауи көлік дәліздері мен жедел дамып келе жатқан цифрлық инфрақұрылым нарықтарды, технология және инновациялық экожүйелерді өзара ұштастыруға тын мүмкіндік береді. Цифрлық трансформация ұлттық даму стратегиямыздың басым бағыттарының бірі саналады. Қазақстанның жаңа Конституциясында жасанды интеллектіге, оның елімізді орнықты дамытуға қосар үлесіне баса назар аударылған. Сонымен қатар Ата заңымыз әр азаматтың дербес дәрегінің қорғалуына кепілдік береді. 2026 жылды «Цифрландыру және жасанды интеллект жылы» деп жариялап, «Digital Kazakhstan-2029» ұлттық стратегиясын бекіттік. Жасанды интеллект туралы заң мен Цифрлық кодекс қабылданды. Елордада Smart City технологиялық платформасы іске қосылды. Көп ұзамай аталған тәжірибе Қазақстанның барлық ірі қаласында қолданылады. Бұдан бөлек, біз Алатау қаласының дамуына стратегиялық тұрғыдан басымдық беріп отырмыз. Ол Орталық Азиядағы алғашқы толық интеграцияланған цифрлық шаһар болмақ. Әлемнің түкпір-түкпірінен, соның ішінде Қытайдан технологиялық компанияларды, инвесторлар мен новаторларды тарту үшін Конституцияда Алатау қаласының арнаулы құқықтық режимі айқындалды, – деді Президент.

Мемлекет басшысы Алматыда БҰҰ ЭСКАТО жанынан орнықты даму мақсаттарына арналған Азия-Тынық мұхиты цифрлық шешімдер орталығы ашылатынын мәлімдеді.

– Қазақстан Дүнижүзілік жасанды интеллект саласындағы

ынтымақтастық ұйымы құрылтайшыларының бірі ретінде осы маңызды платформаны құрудағы Қытайдың жетекші рөлін жоғары бағалайды. Жақында ғана іргесі қаланған әрі мол әлеуетке ие ұйым жаһандағы ЖИ келешегін айқындайтын бірегей халықаралық институтқа айналатынына сенімдіміз. Ұйымның алғашқы отырысын Астанада өткізу біз үшін зор мәртебе болар еді. Сонымен қатар бұл құрылымның Орталық Азиядағы өкілдігін елімізде орналастыруды ұсынамыз, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы трансұлттық цифрлық инфрақұрылым жасақтауға және ЖИ саласындағы саясатты өзара үйлестіруге қатысты бірқатар ұсынысты ортаға салды.

– Біз «Қазақстан-Қытай цифрлық көпірін» іске қосуды ұсынамыз. Басты мақсат – цифрлық сауданы жандандыру және «Бір белдеу, бір жол» бастамасы аясында цифрлық экономикаларды ықпалдастырудың тиімді үлгісін қалыптастыру. Өңдеу секторы, тау-кен өнеркәсібі, энергетика, ауыл шаруашылығы, денсаулық сақтау және су ресурстарын басқару секілді салаларда жасанды интеллекттің қауіпсіз әрі кеңінен енгізуі ісін жеделдеткен жөн. Жасанды интеллекттің реттейтін үлгітке саясат пен заңдық тетіктерді өзара үйлестіру айрықша мәнге ие. ЖИ жүйелерін тестілеу мен сертификаттаудың ортақ стандарттарын түзу де өте маңызды. Біз жасанды интеллекттің теріс мақсатқа пайдаланудың алдын алатын, соның ішінде кибершабуыл, диффейк, цифрлық алаяқтық пен басқа да қатерлерден қорғайтын пәрменді шаралар әзірлеуіміз керек. Келесі жылды екі елде Жасанды интеллект саласындағы бірлескен бастамалар жылы деп жариялауды ұсынамыз. Қытай Үкіметі мұны қолдаса, зор ризашылықпен қабылдар едік, – деді Мемлекет басшысы.

Президент жұртшылықтың ЖИ-ді түсініп, бағалау және реттеу бағытындағы ұжымдық қабілеті қалыптасып үлгергенше, оның мүмкіндіктері әлдеқайда озып кетуде деп санайды. Бұл орайда жасанды интеллекттің дамыту ісі өзара текетірес пен әскери бәсекеге емес, бейбітшілік пен тұрақты даму қағидаттарына негізделуі қажет.

– Сондықтан мен Ұйымға мүше мемлекеттер мен мүдделі тараптардың барлығын жасанды интеллект стандарттары мен этикасын реттейтін тұрақты сарапшылық платформа құруға шақырамын. Сайып келгенде, ЖИ-дің болашағын адамдар айқындайды. Сондықтан алдағы уақытта аталған саланы жетік меңгерген мамандарға сұраныс күшейеді. Біз жастарды цифрлық машықтарды игеруге, сыни ойлауға, ізденімпаздыққа және жоғары этикалық жауапкершілікке баулуымыз керек. Осыған орай Қазақстан Дүниежүзілік Жасанды интеллект саласындағы ынтымақтастық ұйымы аясында халықаралық мектептер желісін, озық тәжірибе орталықтарын және академиялық серіктестік құруды ұсынады, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Сөзін қорыта келе, Мемлекет басшысы еліміздің бейбітшілікті сақтау, орнықты даму және жан-жақты өркендеу жолында жасанды интеллектінің әлеуетін пайдалануға ниетті барша серіктестермен нәтижелі ықпалдастық орнатуға дайын екенін жеткізді.

Конференцияның ашылу салтанатында ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин, Камбоджа Премьер-министрі Хун Манет, Таиланд Премьер-министрі Анутин Чарнвиракул және БҰҰ Бас хатшысы Антониу Гутерриш сөз сөйледі.

akorda.kz сайтынан

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Абай күнімен құттықтауы

Құрметті отандастар!

Баршаңызды Абай күнімен шын жүректен құттықтаймын!

Ұлы ойшылдың шығармашылық әрі зияткерлік мұрасы әлемдік және ұлттық мәдениеттің асыл қазынасы қатарынан айрықша орын алады. Абай ілімі – рухани шамшырағымыз, айнымас тартықазығымыз. Ақын жұртшылықты толғандыратын көкейесті мәселелерді бүкпесіз айтып, халқымызды бейқамдық пен жалқаулықтан аулақ болуға шақырды. Хакімнің «Толық адам» идеясы – әрбір азаматты рухани кемелденуге үндейтін және ешқашан өзектілігін жоғалтпайтын мазмұны терең тұжырым.

Биыл Абай күні елімізде жүргізіліп жатқан ауқымды өзгерістермен тұспа-тұс келіп отыр. Қазақстанның Халық Конституциясы заңды күшіне еніп, биліктің барлық институттарын түбегейлі жаңғырту үдерісі басталды. Бұл – шын мәнінде, ұзақ мерзімге арналған даму бағдарымызды айқындайтын ерекше кезең. Көп ұзамай ел тарихында алғаш рет Құрылтай сайлауы өтеді. Бір палаталық Парламент реформаларды сапалы әрі тиімді жүзеге асыруға тың серпін беретіні сөзсіз.

Қазақстанның тың қарқынмен дамуына жол ашу. Біз қоғамда жаңа этиканы қалыптастыру, ұлттық бірегейлікті нығайту және гуманистік идеяларды дәріптеу барысында әрдайым Абайға жүгінеміз. Ұлы ақын халықтың болашағы үшін білімпазды, еңбеккорлық, жауапкершілік сынды қасиеттер өте маңызды екенін ұғындырды, көрегендік танытып, жұртты бірлік пен келісімді сақтауға шақырды. Абай қара сөздерінің тағылымы қазіргі Қазақстанның құндылықтарымен толық үндеседі. «Адал Азамат», «Таза Қазақстан», «Заң мен Тәртіп» тұғырнамалық идеялары – Абай армандаған береке-лік қоғамның берік негізі. Сондықтан, біз Әділетті, Озық әрі Қуатты Қазақстанды құрып жатырмыз.

Ұлы ойшылдың мол мұрасы алдағы уақытта да өскелең ұрпақты шынайы отаншылдық пен туған елге сүйіспеншілік рухында тәрбиелеу ісінде рухани азық болады деп сенемін.

Баршанызға амандык және табыс тілеймін!

Абай күні құтты болсын!

2026 жылғы 10 тамыз

akorda.kz сайтынан

Қазақстан мен Ресей президенттеріне сауда және логистика саласындағы цифрлық жобалар таныстырылды

2026 жылғы 25 шілде
Ресей, Омбы қаласы

XXII Қазақстан – Ресей өңіраралық ынтымақтастық форумы аясында Қасым-Жомарт Тоқаев пен Владимир Путинге тауар айналымының ашықтығын қамтамасыз етуге, тасымалдау үдерісін цифрландыруға және автокөлік тасымалының қауіпсіздігін арттыруға бағытталған жобалар таныстырылды.

Атап айтканда, президенттерге тауар айналымы мен өнімнің шығарылған жерін растауға мүмкіндік беретін тауарлардың цифрлық танбалау жүйесі, тасымалдау үдерісіне қатысушыларға

арналған Smart Cargo бірыңғай цифрлық платформасы, жасанды интеллект көмегімен көлік ағынына үздіксіз талдау жүргізетін A-Jol бірыңғай цифрлық жобасы туралы мәліметтер берілді.

Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары - Жасанды интеллект және цифрлық даму министрі Жаслаң Мәдиен пен Ресей Федерациясы Үкіметі төрағасының орынбасары Алексей Оверчук сыртқы сауданың тиімділігін арттыру және көлік-логистика инфрақұрылымын ілгерілету

бағытында атқарылып жатқан жұмыстар жөнінде баяндады.

Сонымен қатар, мемлекеттер басшыларына теміржол, автокөлік және авиа байланыстарын дамыту үшін қолға алынған бірлескен шаралар мен шекарадағы көлік өткізу пункттерін қос тараптан бірдей жаңғырту перспективасы туралы мәлімет берілді.

akorda.kz сайтынан

ЖАҢА КОНСТИТУЦИЯ – ЖАҢА КЕЗЕҢНІҢ БАСТАУЫ

2026 жыл Қазақстанның Конституциялық даму тарихында маңызды бетбұрыс кезеңі ретінде есте қалмақ. Биыл 15 наурызда республикалық референдум өтіп, оның қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының жаңа Конституциясы қабылданды. Жаңа Ата Заң 1 шілдеден бастап ресми түрде күшіне енді. Осылайша 1995 жылғы Конституцияның қолданысы тоқтап, еліміздің конституциялық дамуының жаңа кезеңі басталды.

Жаңа Конституцияның басты ерекшеліктерінің бірі – адамды, оның қадір-қасиетін, құқықтары мен бостандықтарын мемлекеттің ең жоғары құндылығы ретінде айқындауы. Құжатта заң мен тәртіптің үстемдігі, қоғамдық диалог, жалпыұлттық бірлік, білім, ғылым мен инновацияны дамыту сияқты бағыттарға ерекше мән берілген. Сонымен қатар адам құқықтарын қорғау тетіктерін күшейту, цифрлық құқықтар мен дербес деректерді қорғау, экологиялық жауапкершілік секілді қазіргі қоғам үшін маңызды мәселелер де конституциялық деңгейде бекітілді.

Жаңа Ата Заңның қабылдануы – тек мемлекеттік институттарға қатысты өзгерістер емес, азаматтардың қоғамдағы рөліне де назар аударуды білдіреді. Конституцияда азаматтардың мемлекет ісін басқаруға қатысу мүмкіндігін кеңейтуге бағытталған қағидаттар бекітілген. Бұл әсіресе жастар үшін маңызды. Себебі елдің болашағы тек мемлекеттік органдардың шешімдеріне емес, қоғам мүшелерінің белсенділігіне де байланысты.

Референдумның өзі азаматтардың елдің негізгі заңын қабылдау процесіне тікелей қатысуының көрінісі болды. Ресми мәлімет бойынша, дауыс беруге 9 миллионнан астам азамат қатысты. Олардың 87,15 пайызы жаңа Конституцияны қолдады.

Жаңа Конституция күшіне енгеннен кейін оны жүзеге асыруға бағытталған нақты жұмыстар кезең-кезеңімен жалғасып келеді. Заңдар мен нормативтік актілер жаңа Ата Заңға сәйкестендіріліп, мемлекеттік институттардың жаңа конституциялық талаптарға бейімделуі жүргізілуде.

Бұл өзгерістер қоғамның барлық мүшесіне ортақ жауапкершілік жүктейді. Конституциядағы құқықтарды білу – өз құқығыңды қорғаудың алғашқы қадамы. Ал міндеттерді түсіну – қоғам алдындағы жауапкершілікті сезінудің негізі.

Жастар үшін жаңа кезең – жаңа мүмкіндіктер кезеңі. Білім алу, ғылыммен айналысу, қоғамдық бастамаларға қатысу, өз пікірін ашық әрі жауапты білдіру арқылы әрбір жас ел дамуына үлес қоса алады. Өйткені Конституцияның мазмұны тек заң мәтінінде емес, оны күнделікті өмірде құрметтеу мен сақтау мәдениетінде көрініс табады.

Жаңа Конституция – мемлекеттің ғана емес, әр азаматтың болашағына қатысты ортақ құжат. Оның қағидаттарын жүзеге асыру – қоғамның бірлескен жауапкершілігі.

*АНТОНОВ Бауыржан Антонович
Алматы техника-экономикалық
қатынас жолдары колледжі «АТЭЖЖ»
директорының орынбасары*

ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫНА ҚАЛАЙ ДАЙЫНДАЛАМЫЗ?

Жазғы демалыстың соңғы күндері де өтіп барады. Біреулер саяхаттан оралса, енді біреулер ауылдағы тыныш күндерін қимай жүр. Ал студенттер үшін тамыз айы – демалысты қорытындылап қана қоймай, жаңа оқу жылына дайындалатын маңызды кезең. Бұл уақытта студенттер өз жоспарларын қайта қарап, ал университет жаңа оқу жылына жан-жақты дайындық жұмыстарын жүргізеді.

Биыл **Халықаралық көліктік гуманитарлық университетінде** жаңа оқу жылына дайындық ерекше қарқынмен жүріп жатыр. Университеттің оқу ғимараттарында жаңарту жұмыстары жүргізіліп, әрбір кабинетке жөндеу жұмыстары жасалуда. Оқу аудиторияларының жаңаруы студенттер үшін жайлы әрі қолайлы білім беру ортасын қалыптастыруға бағытталған. Жаңа оқу жылында студенттерді жаңарған, заманауи талаптарға сай оқу кеңістігі қарсы алады.

Университеттегі өзгерістер тек аудиториялармен шектелмейді. Білім алудың маңызды ортасының бірі – кітапхана қоры да жаңа әдебиеттермен толықтырылып жатыр. Заманауи оқулықтар, кәсіби бағыттағы әдебиеттер мен білім алуға қажетті жаңа басылымдардың көбеюі студенттердің өздігінен білім алуына кен мүмкіндік береді. Кітапхана – сабаққа дайындалатын орын ғана емес, студенттің ізденісін арттырып, жаңа ақпаратпен танысуына жол ашатын маңызды орта.

Жаңа оқу жылында студенттер үшін **Студенттік үйдегі** мүмкіндіктер де кеңейе түспек. Мұнда жастардың бос уақытын тиімді ұйымдастырып, қызықты жобалар жүзеге асыруына жағдай жасалуда. Студенттер өз идеяларын

ұсынып, шығармашылық, ғылыми, әлеуметтік және басқа да бағыттарда жобалар әзірлей алады. Мұндай бастамалар жастардың белсенділігін арттырып қана қоймай, ұйымдастырушылық қабілетін, көшбасшылық қасиетін және командамен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастырады.

Ал студенттің өзі жаңа оқу жылына қалай дайындалуы керек?

Ең алдымен, демалыстан кейін бірден бұрынғы оқу тәртібіне оралу оңай емес екенін түсіну қажет. Сондықтан күн тәртібін біртіндеп қалыпқа келтірген дұрыс. Ұйқы уақытын реттеу, таңертең ертерек тұруға дағдылану және күнді алдын ала жоспарлау сабақ басталған кезде жаңа ырғаққа тез бейімделуге көмектеседі.

Екінші маңызды қадам – өткен оқу жылына немесе семестрге талдау жасау. Қай пәндер жақсы меңгерілді? Қай бағыттарға көбірек көңіл бөлу керек? Қандай жетістіктерге қол жеткізілді және қандай мақсаттар орындалмай қалды? Осы сұрақтарға жауап беру алдағы оқу жылына нақты жоспар құруға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар жаңа оқу жылында тек академиялық үлгерімге ғана емес, университет өміріне белсенді араласуға да назар аударған жөн. Ғылыми жобаға қатысу, студенттік ұйымға қосылу, шығармашылық бастама көтеру, спорттық іс-шараларға немесе Студенттік үйдегі жобаларға атсалысу – студенттік жылдарды мазмұнды өткізудің жақсы жолы.

Университеттегі жаңарған кеңістік пен жаңа мүмкіндіктер студенттердің өз идеяларын жүзеге асыруына серпін береді. Жаңарған кабинеттер, толыққанды кітапхана

қоры және жобаларға арналған мүмкіндіктер – білім алуға қолайлы орта қалыптастырудың маңызды бөлігі.

Ең бастысы – жаңа оқу жылын «тағы бір оқу жылы» деп емес, **жаңа мүмкіндік ретінде қабылдау**. Әр жаңа семестр – білімді толықтыруға, жаңа адамдармен танысуға, өз қабілетінді сынауға және болашақ маман ретінде дамуға берілген мүмкіндік.

Халықаралық көліктік гуманитарлық университетіндегі жаңарулар мен студенттерге жасалып жатқан жағдайлар жаңа оқу жылын мазмұнды әрі нәтижелі өткізуге жақсы негіз болмақ. Ендеше жаңа оқу жылын жаңа мақсатпен, жаңа идеямен және жаңа мүмкіндіктерге деген сеніммен бастайық!

Жаңа оқу жылындағы мақсат: бір қадам алға. Жаңа оқу жылы – жаңа жоспарлар құруға жақсы мүмкіндік. Бір студент үшін бұл жоғары бағаға ұмтылу болса, екіншісі үшін ғылыми жобаға қатысу немесе жаңа тіл үйрену болуы мүмкін. Мақсаттың үлкен болуы міндетті емес. Ең маңыздысы – оның нақты болуы. «Жақсы оқимын» дегеннен гөрі «әр аптада екі сағат қосымша дайындаламын» деген жоспар нәтижелі болуы мүмкін. Бір жыл ішінде жасалған шағын қадамдар үлкен өзгеріске алып келеді. Сондықтан жаңа оқу жылын нақты мақсатпен бастаңыз. Бір кітап артық оқу, бір жаңа дағды меңгеру, бір байқауға қатысу немесе бір жаңа адаммен танысу – бәрі де даму жолындағы қадам. **Жаңа оқу жылы жаңа мүмкіндіктерге толы болсын!**

*ЧИНГИСОВА Құралай Әдилжанқызы
«ӘГЖЖП» кафедрасының аға оқытушысы, магистр*

"ТӘУЕЛСІЗДІК ҰРПАҚТАРЫ" ЖЕҢІМПАЗЫ, 3 000 000 ТГ ИЕГЕРІ

«Бизнес және басқару» кафедрасының оқытушысы Бакыт Балдаурен Хасенқызы Астана қаласында өткен «Тәуелсіздік ұрпақтары» гранттық конкурсы жеңімпаздарын марапаттаудың ресми рәсіміне қатысып, 3 000 000 теңге көлеміндегі грант сертификатын ресми түрде табыстады. Балдаурен Хасенқызын грантты иелену кезеңінің сәтті аяқталуымен құттықтаймыз! Жобаны жүзеге асыру барысында барлық міндеттерді сәтті орындап, шығармашылық шабыт пен жаңа кәсіби жетістіктерге жетуіне тілектеспіз!

Жаңа бастамаларыңызға сәттілік тілейміз!

Преподаватель кафедры «Бизнес и управление» Бакыт Балдаурен Хасенқызы приняла участие в официальной церемонии награждения победителей конкурса грантов «Тәуелсіздік ұрпақтары» в г. Астана, где ей был официально вручен сертификат на сумму 3 000 000 тенге.

Поздравляем Балдаурен Хасенқызы с завершением этапа присуждения гранта! Желаем успешного выполнения всех задач в рамках проекта, творческого вдохновения и новых профессиональных достижений!

БІРІНШІ КУРСҚА АРНАЛҒАН БЕС КЕҢЕС

Университетке алғаш қадам басу – әр студенттің өміріндегі маңызды кезең. Әсіресе Алматы қаласына еліміздің әр өңірінен келетін жастар үшін жаңа ортаға бейімделу үлкен өзгеріс болуы мүмкін. Туған жерден алыстау, ата-анадан бөлек тұру, жаңа достар табу, қала тіршілігіне үйрену және университеттегі оқу тәртібін меңгеру – бірінші курс студентін күтіп тұрған жаңа тәжірибелердің бір бөлігі.

Халықаралық көліктік гуманитарлық университетіне еліміздің әртүрлі өңірлерінен білім алуға келетін студенттер үшін алғашқы күндерді жеңіл өткізуге көмектесетін бірнеше маңызды кеңес ұсынамыз.

1. Жаңа ортадан қорықпаңыз! Алғашқы күндері бәрінің бейтаныс болуы – қалыпты жағдай. Университеттің ғимараты, аудиториялар, оқытушылар, топтастар, сабақ кестесі – барлығы бірден есте сақтала бермейді. Сондықтан өзіңізге уақыт беріңіз. Бірнеше аптадан кейін университеттегі күнделікті өмір сіз үшін үйреншікті жағдайға айналады. Қажет кезде оқытушыдан, куратордан немесе жоғары курс студенттерінен көмек сұраудан ұялмаңыз. Сұрақ қою – білмегенді мойындау емес, керісінше, үйренуге деген қызығушылықтың белгісі.

2. Алматыға бейімделуді үйреніңіз! Алматы – қарбаласы көп, мүмкіндігі мол үлкен қала. Басқа өңірден келген студент үшін қаладағы көлік қозғалысы, ұзақ жол, ауа райы және күнделікті шығындар бастапқыда тосын болуы мүмкін. Сабаққа кешікпеу үшін

университетке дейінгі жолды алдын ала біліп алған дұрыс. Қоғамдық көліктің бағыттарын қарап, жолға қанша уақыт кететінін есептеңіз. Әсіресе алғашқы сабақ күндері үйден ертерек шыққан жөн. Сонымен қатар ай сайынғы шығындарыңызды жоспарлап үйреніңіз. Тамақ, жол ақысы, оқу құралдары және басқа қажеттіліктерге кететін қаражатты алдын ала есептеу студенттік өмірді жеңілдетеді.

3. Университетті өз үйіңіздей қабылданыз! Біздің университет – тек сабақ өтетін ғимарат емес. Мұнда студенттің білім алуына, ізденуіне және өзін дамытуына мүмкіндік беретін түрлі орта қалыптасып келеді. Жаңартылып жатқан оқу кабинеттерін, жаңа кітаптармен толықтырылып жатқан кітапхана қорын тиімді пайдаланыңыз. Сабақтан кейін кітапханаға барып, қосымша әдебиеттермен танысу немесе өз бетіңізше дайындалу – білімді тереңдетудің жақсы тәсілі.

Ал, **Студенттік үйдегі** түрлі жобалар мен бастамаларға қатысу жаңа достар табуға және өз қабілетіңізді көрсетуге мүмкіндік береді.

4. Топтастарыңызбен және оқытушылармен қарым-қатынас орнатыңыз

Бірінші курста жаңа достар табудың ең жақсы мүмкіндігі – өз тобыңыз. Бірге сабаққа дайындалу, университеттік іс-шараларға қатысу, бір-біріңізге көмектесу арқылы жақсы қарым-қатынас қалыптасады.

Оқытушылармен де ашық әрі мәдениетті қарым-қатынас орнатқан

жөн. Сабаққа белсенді қатысып, түсінбеген тақырыптарды сұрау арқылы өз біліміңізге жауапкершілікпен қарайтыныңызды көрсете аласыз.

5. Оқу мен жеке өмірдің тепе-теңдігін сақтаңыз! Бірінші курс – жаңа мүмкіндіктерге толы кезең. Сабаққа жауапкершілікпен қараумен қатар, өзіңізге демалуға да уақыт қалдырыңыз. Спортпен айналысу, шығармашылықпен шұғылдану, достармен араласу немесе Алматының көрікті жерлерін аралау көңіл-күйді көтеріп, жаңа ортаға тез бейімделуге көмектеседі. Ең бастысы – өзіңізді басқа студенттермен салыстырмаңыз. Біреу жаңа ортаға бір аптада үйренсе, енді бірі үшін бірнеше ай қажет болуы мүмкін. Бұл – қалыпты жағдай.

Бірінші курс – бәрі бірден білудің емес, үйренудің кезеңі. Бұл уақытта қателесуге де, жаңа нәрсе байқап көруге де, өз жолыңды іздеуге де болады. Ең маңыздысы – көмек сұраудан қорықпау, мүмкіндіктерді пайдалану және университет өмірінің белсенді мүшесі болуға ұмтылу.

Алматыға білім іздеп келген әрбір студентке жаңа ортада сәттілік, жақсы достар және қарқын студенттік жылдар тілейміз! *Халықаралық көліктік гуманитарлық университетіндегі алғашқы қадамдарыңыз болашақтағы үлкен жетістіктердің бастауы болсын!*

*ТЛЕГЕНОВА Айман Сүлейменқызы
«ӘГЖЖП» кафедрасының аға оқытушысы, магистр*

ДИПЛОМ – ЖАҢА БЕЛЕСТІҢ БАСТАУЫ

Шілде айы университетіміздің түлектері үшін ерекше қуаныш пен толқынысқа толы кезең болды. Бірнеше жыл бойы білім алып, кәсіби мамандықты меңгерген студенттер үшін ең маңызды сәттердің бірі – диплом табыстау рәсімі өтті. Университет қабырғасында өткен жылдардағы еңбектің нәтижесі болған дипломды қолына ұстау әр түлек үшін есте қаларлық ерекше сәтке айналды.

Диплом – жай ғана мамандықты растайтын құжат емес. Оның артында бірнеше жылдық еңбек, ізденіс, талпыныс және үлкен жауапкершілік тұр. Әрбір дәріс, семинар, тәжірибелік сабақ, емтихан мен ғылыми жоба түлектің кәсіби қалыптасуына өз үлесін қосты. Осы уақыт ішінде студенттер өз мамандығы бойынша теориялық білім алып қана қоймай, оны тәжірибеде қолдануды, өз ойын еркін жеткізуді, командада жұмыс істеуді және түрлі мәселелердің шешімін табуды үйренді.

Студенттік кезең – адамның өміріндегі ең маңызды әрі есте қаларлық уақыттардың бірі. Университет қабырғасында білім алумен қатар, жаңа достар табылып, түрлі орта қалыптасады. Бірге дайындалған емтихандар, университеттік іс-шаралар, шығармашылық және ғылыми жобалар, спорттық жарыстар мен қызықты кездесулер жылдар өте келе жылы естелікке айналады.

Диплом табыстау рәсімінде түлектердің қуанышын ата-аналар мен жақындарының жүзінен де көруге болады. Себебі бұл жетістікке студенттің өзі ғана емес, оның жанынан табылған отбасы мүшелері мен ұстаздары да ортақтасады. Ата-ананың қолдауы, оқытушының ақыл-кеңесі, достардың көмегі – білім алу жолындағы маңызды тіректердің бірі.

Университет ұстаздары үшін де бұл күннің орны бөлек. Бірнеше жыл бойы білім беріп, бағыт-бағдар көрсеткен шәкірттерінің кәсіби жолға қадам басуы – оқытушы еңбегінің жемісін көрудің бір көрінісі. Ұстаз үшін шәкіртінің жетістігі – үлкен мақтаныш.

Енді түлектер алдында жаңа мүмкіндіктер мен жаңа міндеттер тұр. Бірі таңдаған мамандығы бойынша еңбек жолын бастаса, енді бірі жоғары білімін магистратурада жалғастыруды жоспарлайды. Кейбір түлектер жеке кәсіп ашып, жаңа жобаларға кіріссе, тағы бірі ғылым мен зерттеу саласына бет бұруы мүмкін. Қай бағытты таңдаса да, университетте алған білімі олардың алдағы кәсіби жолында маңызды негіз болары сөзсіз.

Қазіргі еңбек нарығы жастардан тек дипломды ғана емес, үнемі дамуды, жаңа білім мен дағдыларды меңгеруді талап етеді. Сондықтан диплом алу – білім алудың соңғы нүктесі емес. Керісінше, ол өмір бойы жалғасатын білім мен кәсіби

дамудың жаңа кезеңіне бастайтын алғашқы қадам.

Түлектер университет қабырғасынан түрлі арман мен мақсат аркалап аттанады. Олардың әрқайсысының өз жолы, өз таңдауы және өз арманы бар. Бірақ барлығын біріктіретін ортақ нәрсе – университеттен алған білім мен тәжірибе.

Бүгінгі түлек – ертеңгі білікті маман, жаңа жобалардың авторы, қоғамның белсенді мүшесі. Олардың әрбір жетістігі – өз еңбегінің нәтижесі ғана емес, сонымен бірге университетте қалыптасқан кәсіби мәдениеттің жалғасы.

Шілде айындағы диплом табыстау рәсімі – бір кезеңнің аяқталуы мен екінші кезеңнің басталғанын білдіреді. Студенттік шақ артта қалғанымен, университет қабырғасында қалыптасқан достық, білім және естеліктер түлектердің жүрегінде ұзақ сақталады.

Құрметті түлектер! Алдарыңызда үлкен өмір жолы тұр. Әр қадамыңыз нық, таңдаған жолдарыңыз сәтті болсын! Біліміңіз бен қабілеттеріңізді ел игілігіне жұмсап, биік белестерді бағындыра беріңіздер. Дипломдарыңыз жаңа мүмкіндіктерге жол ашып, кәсіби армандарыңыздың жүзеге асуына бастау болсын! Ақ жол

НУРАЛИНА Айнұр Қуанышевна
Академиялық жұмыс жөніндегі проректор

ЖИ ЖӘНЕ СТУДЕНТ: БІЛІМНІҢ ЖАҢА ҚҰРАЛЫ

Жасанды интеллект, яғни ЖИ, соңғы жылдары күнделікті өмірдің көптеген саласына еніп, білім беру жүйесіне де айтарлықтай өзгеріс әкеліп отыр. Бүгінде студенттер ақпарат іздеу, мәтін құрылымын жоспарлау, күрделі тақырыптарды түсіну, шет тіліндегі материалдармен жұмыс істеу, идея жинақтау және оқу тапсырмаларын ұйымдастыру кезінде түрлі жасанды интеллект құралдарын пайдалана алады. Бұрын бірнеше сағат уақыт алатын кейбір жұмыстарды цифрлық технологиялардың көмегімен әлдеқайда жылдам орындауға мүмкіндік пайда болды.

Алайда технологияның дамуы студенттің өз бетімен ойлау қажеттілігін жоймайды. Керісінше, ақпарат көлемі артқан сайын оны дұрыс таңдау, тексеру және талдау қабілетінің маңызы күшейе түседі. Сондықтан жасанды интеллекттің дайын жауап беретін «электронды оқытушы» ретінде емес, білім алуға көмектесетін қосымша құрал ретінде қабылдаған жөн.

Мысалы, студент белгілі бір тақырыпты түсінбей қалса, ЖИ-ден оны қарапайым тілмен түсіндіруді сұрай алады. Күрделі ғылыми ұғымды мысалдар арқылы түсіндіру немесе тақырып бойынша қосымша сұрақтар дайындау да оқу процесін жеңілдетеді. Сондай-ақ студент өз конспектісін жүйелеп, презентацияның құрылымын ойластырып, зерттеу жұмысына идеялар жинақтай алады.

ЖИ-дің тағы бір маңызды мүмкіндігі – студенттің жеке оқу

қарқынына бейімделуі. Бір тақырыпты бірден түсінбеген жағдайда оны басқа тәсілмен түсіндіруді сұрауға болады. Мысалы, теорияны күнделікті өмірден алынған мысалдармен түсіндіруді немесе негізгі ұғымдарды қысқаша кесте түрінде жүйелеуді өтінуге болады. Бұл әсіресе өз бетімен білім алуға дағдыланып келе жатқан студенттер үшін пайдалы.

Дегенмен жасанды интеллекттің қолданудың жауапкершілігі де бар. ЖИ ұсынған ақпарат әрдайым дұрыс бола бермейді. Кейде ол нақты емес дерек келтіруі, ескірген ақпарат ұсынуы немесе жоқ дереккөзге сілтеме жасауы мүмкін. Сондықтан кез келген маңызды ақпаратты кітаптардан, ғылыми мақалалардан, ресми сайттардан және басқа да сенімді дереккөздерден тексеру қажет.

Студент үшін тағы бір маңызды мәселе – академиялық адалдық. Жасанды интеллект көмегімен дайындалған мәтінді еш өзгертпей, өз жұмысы ретінде тапсыру білім алушының шынайы білімін көрсетуге мүмкіндік бермейді. Университеттегі тапсырмалардың негізгі мақсаты – белгілі бір мәтінді дайындау ғана емес, студенттің тақырыпты түсінгенін, талдай алғанын және өз ойын жеткізе алатынын көрсету.

Сондықтан ЖИ-ді пайдаланудың ең тиімді жолы – «**маған дайын жауап бер**» деген тәсілден гөрі «**маған түсінуге көмектес**» деген ұстанымға көшу. Студент өз идеясын қалыптастырып, ЖИ-ді сол идеяны дамытуға, сұрақтар қоюға немесе әлсіз тұстарын анықтауға пайдалана алады. Бұл

жағдайда технология адамның орнын баспайды, керісінше оның мүмкіндігін кеңейтеді.

Жасанды интеллект студенттің шығармашылық қабілетін дамытуға да көмектесе алады. Мәселен, мақала тақырыбын таңдауда бірнеше идея ұсыну, ғылыми жобаға зерттеу сұрақтарын құрастыру, пікірталасқа арналған аргументтерді жүйелеу немесе жаңа жобаның тұжырымдамасын ойластыру үшін ЖИ құралдарын пайдалануға болады. Бірақ соңғы идеяны таңдау, оны дамыту және жүзеге асыру студенттің өзіне байланысты.

Болашақтың маманы үшін технологияны меңгеру маңызды болғанымен, одан да маңызды қасиеттер – сыни ойлау, жауапкершілік, шығармашылық және ақпаратты саралай білу. Жасанды интеллект қаншалықты дамыса да, адамның жеке тәжірибесі, көзқарасы мен шешім қабылдау қабілеті өз маңызын жоғалтпайды.

Бүгінгі студент – технологияны тұтынушы ғана емес, оны сауатты пайдалана алатын болашақ маман. Сондықтан жаңа оқу жылында ЖИ-ге дайын жауаптың көзі ретінде емес, **білімге апаратын жаңа құрал** ретінде қараған дұрыс. Технологияны дұрыс қолдана білген студент уақытын тиімді пайдаланып қана қоймай, өз білімін тереңдетіп, жаңа мүмкіндіктерге жол аша алады.

ТІЛГЕНОВА Айман Сүлейменқызы
«ӘГЖЖП» кафедрасының аға оқытушысы, магистр

СТУДЕНТТЕРДІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНАН

АЛМАТЫ

Ал Алматы сен жайлы бір сыр шертем
Қатыгездеу бірақ кейде гүл көктем
Құбылмалы қабағыннан қар жауса
Тәкаппарлау көңіліңді көтерем

Алатаудай қамалың бар қасында
Көктөбедей бақыт барда басында
Сырласайық мұңыңды айтшы сен маған
Айтағойшы барлығыңда жасырма

Пана болдың адамдардың бәріне
Пана болып келе жатыр әлі де
Келтіресің жарық шашып сәнін де
Алматысыз бұл өмірдің мәні не

Күн көрсетіп тоқтықты да аштықтың
Ұмыттырған досы едім көрпе жастықтың
Бір ғашық боп бір кетуге асықтым
Солай солай саған бауыр басыппын

Кептелісің адамды әуре қылатын
Жақын жерге екі үш сағат тұратын
Көз тоймайтын ару қала сенбісің
Таудан қарап түнде ғашық болатын

Әсем жерің ашық аспан өзенің
Қанша айтсам таусылмайтын өзегім
Алатауға қарап бір күн демалсам
Бұл Парижғой десеңде мен сенемін

Көз алмаймын көп қабатты үйлерден
Алматы ғой дамып жатыр дей берем
Көліктерің демалмастан шапқылап
Маза бермей тіршілігі күйбелең

Кешір мені

Жаным ау ренжімеші мына маған
Маған шыдап жүргеніне қайран қалам
Осы мынау тілден көрдім бар қорлықты
Кешір күнім сендей жанды қайдан табам

Айлық түссің бірден тартып саған барам
Сен ұнатқан ойыншық гүліңді алам
Кешір менің ағаш кесер тілімді
Кешір менің гүрілдеген үнімді

Болашағым бұлыңғырма білмедім
Сенің ғана иісіне шөлдедім
Іздеген де таппағаным сенбе едің
Сендей сұлу сендей сылқым көрмедім

Тап болдың ау мендей сорлы адамға
Мың ойланар алдағы мынау жалғанға
Бақытты етер мүмкіндігім жоқ қазыр
Сол үшінде құр сөзіме алданба

Не сүйемін не босатқым келмейді
Ол менің сезіміме сенбейді
Сенсе сенер бірақ ұрыс бітпейді
Бізді ұрыс ажыратпай кетпейді

Бүгін мынау жатқанымай ренжітіп
Артық қылдым әлде алдым кемсітіп
Сол қыздың сөзін сөйлеп жүр едім
Бүгін қарсы шығып қойдым мен шіріп

Қате тірлік айтқан сөзі қызымның
Сол қасымда болса болды сызылдым
Қайыспайтын темір едім біреуге
Ал алдында губка құрлы мыжылдым

Сөзбен айтып жеткізе алмай жалынды
Жалыным ау бірақ сөзге шалынды
Кешірші бағалым ау алтыннан
Кешір мына тілді таудан қалыңды
Кешір мені кішкентай ғана жүрекшем
Темір кеуде қуысына гүл еккен
Алтыным ау сәл қалдығой шыдай тұр
Еккен гүлді бау бақша қып нұр етем

ҚАСЫМЖОМАРТ Самат Санатұлы
Халықаралық көліктік –
гуманитарлық университеті (МТГУ)
3-курс, Кеден ісі мамандығы

Арман қала-Алматы

Балалық шақ өтіп еді кешегі,
Сол кездегі иіс мұнда еседі.
Қайғы мен мұң ешбір ойға алынбай,
Еш уайымсыз жүрген бала кез еді.

Алыс қалсам арман болған Алматым,
Жылатып ап(алып) күлдіретін-Алматым.
Мың құбылар ауа-райың таң мен кеш,
Таңданғаннан айтар сөзім қалмапты.

Көңіліңді неше түрлі тербетер,
Әсем қала, әп-әдемі келбеттер.
Ыстығың мен суығыңа көнбейді,
Өсіресе, шет қаладан келгендер.

Тауларыңа қарай талмай жүгіргем,
Сол тауларға жетпей талай сүрінгем.
Дөп сол таудай болған мендегі арманмен,
Алматым сәл қатігездеу көрінген.

Сұлулыққа толады әсем қала,
Кеш батқанда болады елең сана.
Неше түрлі ойларға батқан кезде,
Тыныштырар өзіңді-өзің ғана.

Жел еседі биік үйдің арасын,
Сездіреді түннің жұмбақ данасын.
Жарық шамдар сыбыр салып, үн қағып,
Қала ұйықтамас армандардың панасы.

Көктем келсе нұр жайнап, гүлге толып,
Асыр салам бөктерінде бала болып.
Бұл өмірде аңсарым жоқ сенен асқан
Саябақта көбелегің гүлге қонып.

Жайнашы, жайнай берші гүл Алматым,
Өзің үшін бүгін қызың жыр арнады.
Еңбек етсем екен деп өзін үшін,
Болашаққа үмітпенен қарадым.

Алматым сен махаббаттың жаршысы,
Көк төсінде қою бұлт боп қалқышы.
Сағыныштан тамған жастай мөлт етсін
Жауып өткен жаңбырыңның тамшысы.

Ән-жырымсың, Алматым, жүрегімде,
Сенде өткен әрбір сәтім тілегімде.
Көк төбең мен Шымбұлағың тамсандырған,
Өрқашан мақтанамын өзімнен де.

Анашым
Анашым,
Әке орнына әке болған жанашыр,
Қазір міне, өскен қызға қарашы.
Қанша ана болсадағы дүниеде,
Ешбіреуі сендей сүймес баласын.

Жыламаймын, құламаймын, сүрінбей(ін),
Сен қасымда болсаң егер күлімдейм(ін).
Жарқырайды үйдің іші өзіңмен,
Көрем сені аспандағы күнімдей.

Ардақты ана, аяулы ана, қымбаттым,
Тәтті ұйқынды бөліп талай тұн қаттын.
Өміріме нәрін берді ақ сүтін.
Кең құшағың – аясындай гүл бақтың.

Анашым — жүрек нұрым, тірегім,
Мейірімің — өмірімнің гүлі егін.
Жайнап жүрсең жанымызда мәңгілік,
Одан асқан қалмас менің тілегім.

Ақ жүзіңнен жылу төгіп тұрады,
Жақсылығың таусылмайтын бұлағың.
Ана деген — асқар таудай қорғаным,
Сенсіз мынау әлемім де сұр бәрі.

Аялаймын ақ сүтінді ақтауға,
Бақыт тілеп әрбір атқан ақ таңға.
Анашым, сен аман бол мәңгілік,
Жетсін күлкің біздің жылы бақтарға.

Тап болғанда кездерге күрсінетін,
Бір өзің ғой жан дүниені түсінетін.
Бағыт, бағдар бере тұғын балаға,
Қандай кең ед(і) өзіңдегі құзыретін.

Келседағы алдына қаншама сын,
Ешбір ана өмірде жыламасын.
Елжіретер жүректі ана деген,
Сендей жанның баласы құламасын.

Ержеткізіп, елге берген баласын,
Ақылдысың, ардақтысың, данасын.
Қарайтыным қас-қабағың бір сенің,
Қайратыңнан қайта көрме, анашым

ТӨЛЕГЕН Сағыныш Ерланқызы
2 – курс, қаржы мамандығы

Асқар таудың баурайында ақ бесіктей тербелген,
Алатаудың самал желі жанға дауа ем берген.
Көк аспанмен тілдескендей заңғар шындар тізіліп,
Сол шындарға сүйенеді Алматының ертендері үн беріп.

Таң атқанда Көктөбеден күн шапағы тарайды,
Алтын сәуле терезелерге үміт болып тұрады.
Құстар әні тербеліп,ұйқыдағы арманды
Мәңгілікке жетелеген бақытты бір жалғанды.

Ескі көшенің бойында сарғайған бір естелік,
Жапырақтай күз желімен сыр айтады тербеліп.
Панфиловтың көшесінде қадам басқан әр адам
Өз тағдырын іздегендей болашаққа бір қарап.
Арбаттағы шамдардың астында талай мұң қалып,
Талай акын түн ішінде жүрек жырын толғаған.

Жаңбыр жауса Алматыда ерекше бір күй тұрар,
Асфальттарға тамған тамшы мың ойларды шұбыртар.
Қолшатырсыз жүгіргендер бала күнін сағынып,
Ал ғашықтар бір-біріне одан сайын жақындар.
Жаңбыр иісі — естелік,самал желі — сезімдер.
Бұл қалада бәрі тірі:үміт, арман, төзімдер.

Талай жастың бастамасы осы қалада басталған,
Алғаш хаттар, алғаш гүлдер, алғаш сезім жасқанған.
Бір студент қыз түн ішінде емтиханға дайындалып,
Терезеден тауға қарап шаршағанын ұмытқан.
«Бір күні мен де бір биік болам» деп сыбырлап,
Армандарын Алматының аспанына ұшырған.

Көктем келсе қызғалдақтай құлпырады көшелер,
Жасыл желек тербеледі әнге қосып кешендер.
Фонтан жақта балалардың шат күлкісі естіліп,
Сол күлгіден тіршіліктің таза үні сезілген.
Ал кешкісін шамдар жанып,қала басқа түрге енеді.
Түнгі Алматы жұлдыздармен,сырласқандай күй кешеді.

Талай акын жыр арнап,
Талай әнші ән салған.
Алматының түндерінде
Махаббаттар мәңгі қосылған.
Кейбірі хат боп сақталып,
Кейбірін мұң қып ақтарып.
Кейбір ғашық қосылса да,
Кейбірі үнсіз қоштасқан.

Уақыт зулап өте шығар,
Адамдар да өзгерер.
Бірақ сенің тауларыңдай
Мәңгі қалар естелер.
Алматы — тек қала емес,
Талай тағдыр тоғысқан.
Біреуге ол — сағыныш,
Біреуге ол — бақыт конған шаңырақ.

Қыс түскенде аппақ қарға оранасың мамықтай,
Көшелерің ертегідей жарқырайды жарықтай.
Кофеханалар ішінде буы шыққан ыстық шай,
Сырласатын достар отырар түнге дейін тарқамай.
Сыртта боран ұлыса да,
Жүректерде жылу бар.
Алматының әр бұрышы
Бір-бір бөлек ғұмырлар.

Алатауым айбарымдай асқақтап тұр артымда,
Сол таулардан күш аламын құлағанда, шалыңғанда.
Алматының ауасынан шабыт жұтып келемін,
Жаным тынса көшелерін тағы да бір кеземін.
Бұл қалада менің күлкім,
Бұл қалада көз жасым.
Бұл қалада қалды мәңгі
Жүрегімнің бір жасы.

Бір күні мен кетсемдағы алыс жаққа тағдырмен,
Сені ойласам сағыныш кеп толқытары анық мені.
Себебі сен — жастығымсың,
Сен — күлкім мен мұңымсың.
Сен — алғашқы арманымды
Қанаттандырған күнімсің.

Уа, Алматы, арман қала,
Ғасырлардан жалғасқан.
Сенің әрбір көшен маған
Бір дастандай, бір ғалам.
Жүректерде мәңгі қалар
Самалың мен жарығың.
Сен бар жерде жоғалмайды
Адамдардың арманы.

Сондықтан да қайда жүрсем ұмытпаспын,
Көшендегі әрбір үнді,гүл бақты.
Өмірімнің ең әдемі беттерінде
Алматы деп жазылады жыр дастан.

САҒАТОВА Алтынай
3-курс, экономика мамандығының студенті

Түнгі бөлме симфониясы

Терезе сырты сылдыр қаққан жаңбыр әні,
Түнгі аспан тамшылармен жаңғырады.
Бөлмеде тыныштықтың иісі аңқып,
Жайлылық құшағына алды бәрін.

Кітаптар тізілген сол ескі шкаф,
Сырларын ішке бүгіп тұрған сияқты ақ.
Алдымда ноутбуктің жұмсак нұры,
Қараңғы бөлме ішінде жалғыз шырақ.

Ашық тұрған терезеден салқын лебі,
Жусан мен дымкыл жердің иісі келеді.
Дәл осы сәт шабыттың келген шағы,
Жүрекке тәтті мұң мен күй береді.

Тамшылар әйнек бетін өрнектейді,
Көңілден мазасыз ой еріп кетпейді.
Осындай тымық кеште, жалғыздықта,
Ештеңе бұл сезімге тең келмейді.

Қалам тербеп, ой суырып қиялдан,
Өлем ұйықтап, мен ғана ояу, күй алған.
Ақ паракқа төгіледі маржан сөз,
Түнгі жаңбыр сазыменен құйылған.

Шайдың буы көтеріліп тостағаннан,
Тәтті бір мұң араласты-ау аспаннан.
Кітаптардың арасында кейіпкер,
Сөйлескендей көрінеді бастап ән.

Терезеден кірген желдің салқыны,
Оятады бойдағы бар алқынды.
Ноутбуктің пернелері сыртылдап,
Жыр боп ақты сезімдердің толқыны.

Қараңғылық менің жақын досымдай,
Сырласамын, өтеді түн осындай.
Жаңбыр тынбай төге берсін, сенсін нұр,
Жан сарайым ашылады ашылмай.

Уақыт тоқтап қалғандай ма, кім білсін,
Жаңбыр ғана тағдырымды түсінсін.
Экрандағы жыпылықтап тұрған нүкте,
Жүрегімнің лүпілі боп көріңсін.

Кітап толы сөрелерде жатыр сыр,
Әрбір парак өткен күннен қалған жыр.
Ашық қалған терезеден түн келіп,
Иығыма жапқандай боп кара нұр.

Ұйқы мүлде ұмытылған, алыста,
Ойлар кеткен қиялменен жарысқа.
Жаңбыр иісі, ноутбук пен тыныштық,
Айналғандай ең бір асыл танысқа.

Таң атқанша осылайша сырласам,
Өз әлемім өзім билеп, жыр жазсам.
Жайлы бөлме, жаңбыр үні, ақ шабыт,
Шаршамаймын осы сәттен ешқашан.

Жұлдыз сөніп, таң сызылып атқанда,
Жарық дүние оянады бақтарда.
Жаңбыр басып дыбысын, тек дымкыл із,
Қалып қойды жапырақ пен тастарда.

Ноутбукті жауып қойдым ақырын,
Ортасында қалды сырлы пақырым.
Кітаптар да дем алады сөреде,
Шаршатқандай түннің тәтті сақымын.

Терезені жаптым... бөлме жылынды,
Ақ паракқа жазып қойдым сырымды.
Түнгі жанбыр, түнгі шабыт қос досым,
Түйіндеді ең аяулы жырымды.

Ұйқы емес, жанға жылу сыйлаған,
Бұл бір түн еді ешбір жанға қимаған.
Ертең тағы жаңбыр жауса, осылай,
Күтеді мені... жұпар иісі аңқыған.

СЕРІКБАЙ Ильяс
3-курс кеден ісі
мамандығының студенті

Ақ басты Алатаудың баурайында,
Әлемнің бар асылы орнаған ба?
Аяулы Алматымды көрген сәтте,
Ризамын осы өмірде болғаныма.

Арман қала, арайлы таң қаласы,
Көңілдің емі, жанның саябағы.
Көшелерің - өмірдің айнасындай,
Ғашықтардың ең басты куәгері.

Шындары көкке бойлап мақтанғандай,
Шындарын аппақ қармен аптап алғандай.
Көк-Төбеден қарасаң кең далаға,
Бар бақыт осы жерде сақталғандай.

Арман қуып келгеннің бәрі мұнда,
Жастықтың жалындаған жалыны ма?
Түнгі шамдар қиялға қанат беріп,
Бөлейді сырлы әлемнің ағынына.

Медеудің мөлдір суы, таза ауасы,
Жаныңның жазылмайтын бар жарасы.
Сен менің жүрегімде мәңгісің ғой,
Қазақтың мақтанышы - бас қаласы!

Көктемде гүлге оранған бактарың ба?
Ақ нөсер жуып өткен сәттерінде,
Жастықтың жалын атқан бал дәурені,
Жазылған Алматының дәптеріне.

Панфилов көшесімен жаяу жүріп,
Сырлассаң, жаның кетер сая тауып.
Арманның аскарына жетелейді,
Әр тасың, әр бұрышың маған қуық.

Мұнда кеп бақ сынаған талай жастар,
Өмірдің жаңа парактарын ашар.
Алматы - тағдырлардың тоғысқан жері,
Сеніммен болашаққа қадам басар.

Алматы - арман қала

Шындарың - биіктіктің символындай,
Жатады көк аспанмен сыбырласпай.
Сен менің арманымның алтын бесігі,
Көңілден кетпес мәңгі жырың басылмай.

Жұлдыздар түнде саған жақын ба екен?
Әлде олар Алматыға ғашық па екен?
Бұл қала - армандардың орындалар,
Ең көркем, ең аяулы бақыт мекен!

Күз келсе, алтын түске бояласың,
Ақырын сары жапырақ жаясын.
Сен - ана, сен - аяулы үлкен жүрек,
Перзентін құшағына ала алатын.

Трамвайдың үні қалған естелік боп,
Ескі үйлер өткен күннен сыр шертіп тек.
Жаңа қала бой түзеп жатса-дағы,
Ескі Алматы рухы өшпейді көп.

Шай ішіп «Арбаттағы» әуен тындап,
Көңілің кетеді бір демде нұрлап.
Алматым - махаббаттың астанасы,
Жүректі тербететін тәтті жұмбақ.

Сағыныш сазы болған әрбір таңың,
Өзіңнен бақыт тапты қаншама жан.
Әлемді шарлап кетсем, Алматым-ау,
Өзіңе қайтып келіп жан сақтанам.

Арманның аскарына қол создырған,
Жастықтың жалынымен жол сыздырған.
Алматы - ең аяулы, мәңгі қала,
Жүректің лүпіліне ән жаздырған!

Алматы - арман қала, киелі мекен,
Сен барда өмірім де нұрлы екен.
Жанымның жайлауындай жайлы қалам,
Сендей боп бұл әлемде кім тербеген?

Жасай бер, жайнай берші, асқақ қалам,
Өзіңмен мақтанады бүкіл далам.
Жүректің соңғы сокқан лүпіліне,
Сенің сол асыл есімің сақталар!

СЕРІКБАЙ Ильяс
3-курс кеден ісі
мамандығының студенті